

ปูนปิดทอง นวนิยายรางวัลซีไรต์ ปี 28

การอภิปรายพิเศษในวิชาการวรรณกรรมปัจจุบัน วันที่ 20 สิงหาคม 2528

ศาสตราจารย์คุณหญิงจินตนา ยศสุนทร	วิทยากร
ศาสตราจารย์กุหลาบ มัลลิกะมาส	วิทยากร
ชมัยพร แสงกระจ่าง	วิทยากร
อาจารย์ภิญโญ กองทอง	วิทยากร
รองศาสตราจารย์รีณฤทัย สัจจพันธ์	ผู้ดำเนินการอภิปราย

รศ. วันฤทัย “ในการบรรยายวิชาการวรรณกรรมปัจจุบัน พูดถึงนวนิยายรางวัลซีไรท์ประจำปี 2528 คือนวนิยายเรื่อง ปูนปิดทอง ฉะนั้นจึงจัดการอภิปรายครั้งนี้ขึ้น วิทยากรพิเศษซึ่งจะบรรยายในวันนี้ มีทั้งหมด 4 ท่าน ท่านแรกคือ ศาสตราจารย์คุณหญิงจินตนา ยศสุนทร ท่านเป็นอาจารย์สอนนิชาวรรณคดีฝรั่งเศสที่มหาวิทยาลัยรามคำแหง และเป็นคณะกรรมการตัดสินรางวัลซีไรท์ในปีนี้ด้วย

ท่านที่สอง คือ ศาสตราจารย์กู่หลาบ มัลลิกะมาส ท่านเป็นอาจารย์ของเราเช่นกัน ท่านเป็นอาจารย์สอนวิชาภาษาไทยและวรรณคดีไทย และท่านเป็นคณะกรรมการตัดสินรางวัลซีไรท์ในปีนี้ด้วย

วิทยากรสุภาพสตรีทางซ้ายมือสุดนี้คือ คุณชัมย์พร แสงกระจ่าง คุณชัมย์พรเป็นนักวิจารณ์วรรณกรรมในนามปากกาที่รู้จักกันดีคือ *ไพลิน รุ่งรัตน์* และยังมีนามปากกาอื่น ๆ อีก ซึ่งไม่ทราบว่าคุณชัมย์พรอยากให้เปิดเผยหรือเปล่านั้นก็บอกเพียงนามปากกาเดียวกันแล้วกัน งานที่คุณไพลินเขียนเป็นประจำคือ คอลัมน์วิจารณ์ ในสยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์ และก็เป็นคนหนึ่งในกลุ่มวรรณกรรมวิจารณ์ที่เรียกว่ากลุ่มวรรณกรรมพินิจ ซึ่งเคยมีผลงานเป็นที่เชื่อถือในวงของนักเขียนวรรณกรรมมาแล้วมากมาย ในส่วนที่เกี่ยวกับเรื่องของการวิจารณ์วงการวรรณกรรมปัจจุบันนี้ยอมรับนับถือในผลงานวิจารณ์ของ ไพลิน รุ่งรัตน์ มากทีเดียว คุณชัมย์พรเป็นกรรมการตัดสินวรรณกรรมซีไรท์เป็นเวลาติดต่อกันหลายปีทีเดียว จึงมีความรู้เกี่ยวกับวรรณกรรมซีไรท์เป็นอย่างดี

อีกท่านหนึ่งที่เป็นสุภาพบุรุษคือ อาจารย์ภิญโญ กองทอง อาจารย์ภิญโญ เป็นอาจารย์อยู่ที่มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย สอนทางด้านวรรณกรรมเหมือนกัน และอาจารย์ก็จบทางด้านภาษาและวรรณคดีไทยโดยทำวิทยานิพนธ์เกี่ยวกับเรื่องวรรณกรรมปัจจุบัน เราเชิญอาจารย์มาพูดในวันนี้ในฐานะที่เป็นคนอ่านนวนิยายเรื่องปูนปิดทอง โดยที่ไม่ได้ทำหน้าที่ตัดสินหรือเป็นกรรมการใด ๆ แต่ว่าเป็นตัวแทนของนักอ่านโดยทั่ว ๆ ไป

ก่อนที่จะเรียนเชิญคุณชัมย์พรพูดถึงนวนิยายของคุณกฤษณา อโศกสิน หลาย ๆ ท่านคงจะได้อ่านงานของคุณกฤษณา อโศกสินมาแล้วมากกว่า 1 เล่ม แต่บางท่านก็อาจไม่เคยอ่านเลย ก็ขอพูดเสียดหนึ่งเกี่ยวกับคุณกฤษณา คุณกฤษณาเป็นนักเขียนที่ได้รับรางวัลซีไรท์ด้านนวนิยายเป็นคนที่สาม คนแรกคือ คุณคำพูน บุญทวี จากเรื่อง *ลูกอีสาน* และคนที่สองคือคุณชาติ กอบจิตติ จากเรื่อง *คำพิพากษา* ก่อนหน้าที่จะได้รับรางวัลซีไรท์ คุณกฤษณาเคยได้รับรางวัลซีโต้หรือ สปอ. เป็นคนแรกด้วยจากเรื่อง *เรือมนุษย์* และต่อมาได้รับรางวัลจากเรื่อง *ตะวันตกดิน* และยังได้รับรางวัลซีไรท์ในปีนี้ ก็ถือว่าเป็นนักเขียนผู้หญิงคนแรกที่ได้รับรางวัลซีไรท์ เรียกได้ว่าเป็นการฉลองการสิ้นสุดทศวรรษสตรีสาทหรือการพัฒนาสตรีสาทเลยก็ว่าได้ อันนี้เป็นประวัติโดยย่อ ๆ ของคุณกฤษณา ให้เราได้รู้จักกัน ทั้งนี้ขอเชิญคุณชัมย์พร พูดถึงเรื่องของความเป็นมาของการให้รางวัลซีไรท์ ”

ชัยพร “ขอบคุณค่ะ ที่จริงวันนี้ตั้งใจจะมาพูดเรื่องซีไรท์ แต่พอดูหัวข้ออีกทีให้พูดเรื่องปูนปิดทอง ก็เลยลืมเอาคู่มือสำคัญที่เคยวิจารณ์เรื่องปูนปิดทองไว้ และคู่มือสำคัญนี้กำลังตีพิมพ์ในสยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์ เพราะฉะนั้นถ้าใครนั่งอยู่ในห้องนี้และถูกบังคับให้ทำรายงานอย่าได้ไปลอกเป็นอันขาด อาจารย์จะจับได้ เรายังไม่ถึงปูนปิดทอง เรามาเริ่มกันที่ซีไรท์ หลายคนคงได้ยินมานานแล้วว่า เอ๊ะ ซีไรท์เนี่ย อาจตั้งกันเล่นว่า วันไหนวันหนึ่งเราอาจได้รางวัลซีฟู๊ด เราไม่ได้ซีไรท์ก็ขอให้ได้ซีฟู๊ดไปก่อนก็ยังดี แต่ว่าซีไรท์จริงๆ มาจากคำย่อภาษาอังกฤษ คือ S.E.A คำเต็มคือ SOUTH EAST ASIA และไรท์ก็ไม่ใช่ตัวอื่น คือ WRITE ที่แปลว่าเขียน ชื่อรางวัลภาษาอังกฤษก็คือ S.E.A WRITE AWARD นั่นเอง ภาษาไทยเขามีชื่อเพราะมาก และยาวมากชื่อว่า รางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน แต่ปรากฏว่าไม่มีใครรู้จักเลย ถ้าบอกว่าคนนั้นได้รางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน ก็ไม่รู้เหมือนกันว่าได้รางวัลอะไร แต่พอบอกว่าได้รางวัลซีไรท์ปุ๊บก็รู้จักหมด รางวัลนี้เริ่มต้นมาจาก 5 ประเทศคือ ไทย อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ ตอนนี้เป็นสุดท้ายพยายามจะเอาบรูไนเข้ามาด้วย แต่ยังไม่สำเร็จ แต่ปีนี้จะมาร่วมงานโดยยังไม่ส่งผลงานเพื่อชิงรางวัล

เริ่มแรกทีเดียวก่อนที่ซีไรท์จะเกิดขึ้น ประมาณปี 2522 เราต้องยอมรับว่าบทบาททางด้านวรรณกรรมของบ้านเราไปตกอยู่กับเอกชนมากกว่า เพราะทางฝ่ายรัฐบาลไม่มีหน่วยงานหน่วยไหนเลยที่จะสนับสนุนวรรณกรรมโดยตรง จะพูดว่าเรามีกองวรรณกรรมหรือกองอะไรอย่างนี้ก็ไม่มี ถ้ามีเช่นกรมศิลปากรก็ไม่ค่อยจะเกี่ยวเท่าไรหรือนักหรือมีสำนักงานวัฒนธรรมแห่งชาติอยู่ก็ไม่ค่อยจะเกี่ยวข้องอยู่ดี ไม่มีอันไหนเลยที่จะพูดว่า ถ้านักเขียนกำลังจะอดตายแล้วเราจะไปหาหน่วยราชการหน่วยไหนดีที่จะให้ความช่วยเหลือก็ยังไม่ดี เพราะฉะนั้นรางวัลซีไรท์นี่ก็เป็นของเอกชนก่อตั้งโดย *โรงแรมโอเรียลเตล* ร่วมกับ *การบินไทย* และ *บริษัทพิทักษ์ไทย* และปัจจุบันนี้ก็กำลังจะรวมบริษัทอีกแห่งหนึ่ง ไม่ใช่ปัจจุบันหรอก ปีที่แล้วนี่เอง รวม *ธนาคารกรุงเทพ* เข้าด้วย ปีนี้จึงเข้ามาเป็นผู้อุปการะด้วย ก็มีนายทุนกันหลายเจ้า แต่โอเรียลเตลก็เป็นผู้จัดการใหญ่คือจัดการเกี่ยวกับสถานที่อะไรต่าง ๆ และ *บริษัทจิม ทอมป์สัน* ร่วมให้เงินรางวัลและสนับสนุนในการจัดงาน วัตถุประสงค์ที่เขาตั้งไว้อย่างสวยงามก็คือว่า ให้เป็นที่ประจักษ์ถึงความสามารถด้านสร้างสรรค์ของนักเขียนในกลุ่มประเทศอาเซียน เพื่อให้ทราบถึงโภคทรัพย์ทางวรรณกรรมทัศนคติทางปรัชญาวรรณศิลป์สู่ประเทศอาเซียนฟังแล้วหุ้มมากเลยเพื่อรับทราบรับรองส่งเสริมหรือจรรโลง เกียรติอัจฉริยะทางวรรณศิลป์ต่าง ๆ กัน จากกลุ่มประเทศอาเซียนมารวมกัน นี่คือหลักการที่ตั้งไว้สวยงามหรู แต่ถ้าหากว่าใครติดตามเรื่องรางวัลซีไรท์มาตลอดก็จะเห็นว่าหลักการอันนี้อยู่ในกระดาษเท่านั้นเองจริงๆ แล้วนายทุนก็หวังเพียงเพื่อการลงทุนประชาสัมพันธ์โรงแรม ทำให้โรงแรมเป็นที่รู้จักของชาวต่างชาติเป็นที่มียอชื่อเสียง เป็นที่มียอชื่อว่าสนับสนุนไทย

ยังไม่ได้ให้ความหมายอะไรกับคนไทยอย่างจริงจังอย่างหลักการที่ให้ไว้ เราฟังแล้วก็นึกขึ้นใจในหลักการ แต่พอถึงพฤติกรรมแล้วก็ว่ามันยังงงขอบกล

ในการจัดการจัดงานครั้งนี้ ก็มีคณะกรรมการจัดงานเรื่องรางวัลซีไรต์คณะหนึ่ง คณะนี้ก็จะไปขอความช่วยเหลือหรือขอความร่วมมือจากสมาคมสองสมาคม คือสมาคมภาษาและหนังสือกับสมาคมนักเขียนแห่งประเทศไทย ให้จัดคณะกรรมการตัดสินขึ้นมา 1 คณะ เพื่อจะเลือกว่าใครจะได้รางวัลซีไรต์ของประเทศไทย ส่วนประเทศอื่น ๆ เขาก็จะจัดของเขาเอง เท่าที่ทราบมาประเทศอื่น ๆ เขาไม่ต้องจัดมากอย่างของเรา อาจจะเป็นเพราะว่าเขาอาจจะใช้วิธีอะไรง่าย ๆ ของประเทศของเขา เช่นเลือกกันคือ ๆ เลย ยกตัวอย่างเท่าที่ทราบ ประเทศสิงคโปร์ คนที่เป็นกรรมการตัดสินรางวัลซีไรต์ของสิงคโปร์ ได้รางวัลซีไรต์กันหมดแล้วทุกคนเพราะเขาให้กันก่อน สมมติว่าปีนี้เขาจะให้ประธานก็เอาประธานออกไปก่อน แล้วก็ให้ประธานชะ แล้วพอปีหน้าตัวประธานนี้ก็กลับมาเป็นกรรมการซีไรต์ใหม่และใครที่จะได้ก็เวียนออกไปก่อน คณะกรรมการซึ่งปัจจุบันเป็นอยู่ ทุกคนได้ซีไรต์หมด เช่น เอ็ดวิน ทัมบุร ซึ่งเป็นประธานคนแรกนี้ได้ซีไรต์คนแรก ส่วนประเทศไทยเราใช้หลักเกณฑ์ไม่เหมือนกับที่อื่น ๆ คือเรามีคณะกรรมการจากสมาคมภาษาฯกับสมาคมนักเขียนฯมาช่วยกันตัดสินอีกทีหนึ่ง ที่นี้ก็เป็นที่ประจักษ์กันแล้วว่าเมื่อปีที่แล้วที่คุณวณิช จรุงกิจอนันต์ ซึ่งเราจะพบในอาทิตย์หน้าเป็นที่ฮือฮามากเมื่อได้รับรางวัลซีไรต์ เพราะว่ามีเสียงค้านและมีเสียงสนับสนุน โด่งดังมากเหลือเกิน และจากกรณีของคุณวณิช ทางสมาคมภาษาและหนังสือ และสมาคมนักเขียนก็ปรับปรุงระเบียบเกี่ยวกับเรื่องการตัดสินรางวัลซีไรต์ใหม่จากคณะกรรมการตัดสิน แบ่งคณะกรรมการเป็น 2 ชุดคือคณะกรรมการคัดเลือก 1 ชุด และคณะกรรมการตัดสินอีก 1 ชุด เพราะฉะนั้นปีนี้เป็นปีที่ *ปิดทองหลังพระ* ของคุณกฤษณาได้รางวัลนี้ เป็นปีแรกที่คณะกรรมการมี 2 ชุด และ รศ.รื่นฤทัยก็เป็นหนึ่งในคณะกรรมการคัดเลือก ประธานกรรมการคัดเลือกจะต้องเข้าไปเป็นคณะกรรมการตัดสิน อ.นิตยา มาศะวิสุทธิ เป็นประธานฯ ซึ่งท่านบังเอิญไปต่างประเทศ ที่ประชุมก็เลยให้ดิฉันไปเป็นคณะกรรมการตัดสินแทน อ.นิตยา ปีนี้ก็เลยได้เป็นทั้งคณะกรรมการคัดเลือกและคณะกรรมการตัดสิน

ส่วนรางวัลซีไรต์ก็จะเวียนกันเพื่อทำการคัดเลือกรางวัลคือ นวนิยาย, เรื่องสั้น ส่วนบทละครนั้นไม่ได้รับการเสนอเลยเพราะยังไม่พบการเขียนบทละครเป็นลำเป็นสันได้มากพอที่จะนำมาตัดสินรางวัลซีไรต์ ส่วนสารคดีนั้นก็ประกาศไว้เลยในฐานะที่เป็นคนร่างระเบียบ ว่าที่ยังไม่นับสารคดีเข้ามาเพื่อเสนอรับรางวัลซีไรต์เพราะว่า ทางคณะกรรมการคิดว่าสารคดีนั้นเป็นเรื่องของข้อเท็จจริง ถ้าเผื่อผิดพลาดในเรื่องข้อเท็จจริงขึ้นมาจะเกิดการเสียหายอย่างใหญ่หลวง และถ้าหากจะให้มีความประสิทธิภาพจริงต้องตั้งคณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริงขึ้นมาอีกชุดหนึ่ง และคณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริงต้องมีการจ้าง และทำการตรวจสอบข้อเท็จจริงซึ่งเรา

จะตั้งขึ้นเหมือนกับคณะกรรมการที่เราทำการตัดสินที่ตั้งกันง่าย ๆ อย่างนี้ไม่ได้ อย่างคณะกรรมการคัดเลือก คณะกรรมการตัดสินที่ผ่านมาทุกปี ไม่เคยมีใครได้รับผลตอบแทนเลย หมายถึงไม่เคยมีเงินให้ ไม่เคยมีอะไรต่าง ๆ ให้ทั้งสิ้น นับว่าเป็นความเสียสละของคณะกรรมการจริง ๆ เพราะฉะนั้นสิ่งที่กรรมการได้ หรือที่ตัดสินได้มาทุกปีก็คือก่อนอื่นเนี่ยมากที่สุด และปีนี้ก็รู้สึกว่าจะได้มากกว่าปีที่แล้ว นอกจากนี้มีคุณสมบัติของงานเขียน คืองานเขียนนั้นต้องเป็นภาษาไทย ต้องเป็นงานที่ริเริ่มโดยผู้เขียนเอง ไม่ใช่แต่ง แปลง จากผู้อื่น และผู้เขียนต้องมีชีวิตอยู่ในระหว่างส่งงานเข้าประกวด เป็นงานที่ดีพิมพ์เป็นเล่มเผยแพร่ย้อนหลังไม่เกิน 5 ปี หมายความว่า จะเขียนเมื่อไรก็ได้แต่ถ้าตีพิมพ์รวมเล่มต้องไม่เกิน 5 ปี ย้อนหลัง นับเป็นปีที่จะเลือกสรรงานที่เคยได้รับรางวัลอะไรก็ตามจะได้รับการเสนอเข้าชิงไรท์ได้ทั้งนั้น อันนี้เป็นระเบียบหรือหลักเกณฑ์คร่าว ๆ ก็คงให้รายละเอียดเกี่ยวกับชิงไรท์พอสมควร”

รศ. รัชนีภรณ์ “ขอบคุณมากนะคะ คุณชมัยหรือพูดถึงสาเหตุความเป็นมาของชิงไรท์ให้เราได้ฟังและพูดถึงหลักเกณฑ์ว่า เขาใช้หลักเกณฑ์อะไรในการตัดสิน รวมทั้งเรื่องของการคัดเลือกกรรมการและใช้กรรมการจากที่ไหน ที่นี้มาถึงเรื่องของรางวัลชิงไรท์เองจริง ๆ แล้ว วิทยากรที่จะกล่าวถึงเรื่องนี้ คือ ศ.คุณหญิงจินตนา ยศสุนทร คงไม่มีใคร ไม่รู้จักท่าน เป็นบุคคลที่มีอุปการคุณอย่างมากในด้านของภาษา วรรณคดี และวงวิชาการทั่วไปด้วย ในปีนี้ท่านเป็นคณะกรรมการในการตัดสินนวนิยายเรื่องปูนปิดทองม้อะไรที่เด่นที่อาจารย์คุณหญิงสอนวิชาทางด้านภาษาและวรรณคดีฝรั่งเศสมานาน ท่านมีหลักเกณฑ์ที่เป็นหลักวิชาในเรื่องที่เกี่ยวกับการพิจารณาวรรณกรรม จึงขอเรียนถามท่านว่า ในความเห็นของอาจารย์ระหว่างที่คัดเลือกวรรณกรรมเพื่อที่จะได้รับรางวัลชิงไรท์ หนังสือปูนปิดทองม้อะไรที่เด่นที่อาจารย์สะดุดใจในการที่จะคิดว่าเล่มนี้จะเป็นเล่มที่น่าได้รับรางวัล”

ศ.คุณหญิงจินตนา “คุณรู้ใจได้อย่างไรว่าดิฉันคิดว่าหนังสือเล่มนี้ควรจะได้รับรางวัล คือ ต้องพูดทำความเข้าใจเสียก่อนว่า กรรมการนี้ไม่ใช่จะมีความเห็นพ้องตรงกันไปหมดทุกประเด็น แต่ว่าเราถือหลักว่า เราไม่คัดค้านแย้งกัน เราจะต้องเอาเหตุผลคือเราไม่ลงคะแนน อันนี้เราไม่ลงคะแนนก็เพราะเหตุผลว่าพวกเราที่อยู่ในที่นี้อาจจะไม่เคยมีใครได้ยื่นชื่อหรือรู้จักพระเจ้าวรวงศ์เธอพระองค์เจ้าเปรมบุรฉัตรมาก่อนเลยก็ได้ ท่านสิ้นชีพิตักษัยไปแล้ว แต่ท่านเป็นผู้ริเริ่มเรื่องนี้และท่านเป็นผู้ริเริ่มการประกวดอะไรต่อม้อะไรหลายอย่าง ตลอดจนงานตุ๊กตาของรางวัลวรรณกรรม รางวัลอะไรอีกหลายอย่าง ท่านตั้งหลักไว้อย่างหนึ่งแล้วสอนพวกเราให้รู้จักก็คือว่า อย่าได้ใช้วิธีออกเสียงจากคะแนนเพื่อหักล้างกัน เพราะในบางครั้ง มันอาจจะแพ้ชนะกันด้วยคะแนนเพียง 1 คะแนน ซึ่งไม่ได้หมายความว่าสิ่งที่ตัดสินได้เป็นเด็ดขาด เพราะฉะนั้นท่านจึงให้ใช้เวลาและก็พยายามให้เหตุผลซึ่งกันและกันและกันไปหักล้างกัน เพราะฉะนั้นในการประชุมครั้งนี้ ดิฉันคิดว่าคณะกรรมการก็ได้ถือหลักอันนี้ด้วย คือพยายามไม่มาเร่งรัดว่า “เฮ้ย

โหวตกันไปว่าใครจะเอาเล่มไหน” ไม่ได้หมายความว่าอย่างนั้น แต่เราใช้เวลาตัดสินใจถึง 3 รอบ ใช้โหวตคุณชัชชัยพรทั้งหมด คณะกรรมการรุ่นสุดท้ายใช้เวลาอยู่ถึง 3 รอบ เพื่อจะทำให้คนไม่เห็นด้วยต้องยอมรับว่าสิ่งนั้นดีหรือคนที่เห็นว่าดีมีอะไรผิดพองออกไป ก็จะทำให้มองเห็นด้วยความที่ผิดแผกออกไปนั้นเป็นสิ่งที่ต้องให้ความสำคัญกว่าสิ่งที่เราจะทำให้ ในที่สุดความเห็นที่ออกมานี้ก็จะต้องเรียกว่า เป็นเอกฉันท์ คือหมายความว่าไม่ใช่ขัดแย้งกัน เอกฉันท์คือ คณะกรรมการทุกคนยอมรับความคิดเห็นเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ทั้งที่ในตอนต้นนั้น อาจจะมีความเห็นแตกต่างกันออกไป เพราะฉะนั้นถ้าจะให้พูดถึงในเรื่องของการพิจารณาว่า “*ปูนปิดทองมีดีอะไร*” ดีนั้นมาก แต่ถ้าสมมุติว่าถามดิฉันว่าดิฉันเลือกอันนี้เด่นเป็นอันดับหนึ่งมาหรือเปล่า ดิฉันก็จะได้เรียนตามใจที่ดิฉันเรียนกับคุณกฤษณาด้วยตนเองแล้วด้วยเข้าไปว่าในตอนต้นนั้นไม่เลือกปูนปิดทองเป็นหนึ่งขึ้นมา เหตุผลของดิฉันมีว่า มันยาวเกินกว่าที่จะเป็นนวนิยาย เกินกว่าที่จะมีความกระชับได้ คือ นวนิยายตามธรรมดาที่ยาวแต่ความยาวของมันต้องมีความกระชับคือมีความสัมพันธ์กับแกนกลาง หนังสือเล่มนี้อ่านไปแล้วหนาเท่านี้ (ทำมือให้ดู) ทำท่าว่าทุกอย่างดีดีมากจนไม่รู้ว่าจะบอกได้อย่างไร เพราะเหตุว่าคุณต้องเชื่อในฝีมือของคุณกฤษณา อโศกสิน ในการดำเนินเรื่องก็ดี สารหรือจุดประสงค์ของเธอก็ดี ตลอดจนภาษานั้นไม่ต้องพูดอีกแล้ว หมายความว่ามันบริสุทธิ์หมายความว่ามันสมบูรณ์แบบเสียจนตีได้ยากมาก ทีนี้มันเป็นอย่างนั้นเมื่ออ่านมาแล้ว 1 เล่ม 400 หน้า มันก็น่าจะอ่านจบได้ในบทต่อไปแต่มันไม่จบมันต่อออกไปอีก 400 หน้า เพราะฉะนั้นในความรู้สึกของดิฉัน มีความรู้สึกว่ามันมีลักษณะเหมือนหีบเพลงมันยืดออกไปได้ ซึ่งอันนี้ คุณกฤษณาเธอเองก็คงจะยอมรับว่าการเขียนนวนิยายเล่มนี้เขียนเพื่อลงเป็นตอน ๆ ไปในนิตยสาร มันก็เลยเกิดความยืดขาด ความยืดขาดอันนี้เป็นสิ่งที่ทำให้มาสะดุดใจดิฉันมากที่สุด สำหรับตัวดิฉันเองในขั้นแรกนั้น 5 เล่มสุดท้ายที่เข้ารอบนั้น ดิฉันเอา*ปูนปิดทอง*ไว้ท้ายสุด หมายความว่าดิฉันยังไม่พิจารณาสิ่งอื่น เราจะพิจารณางานเขียนที่มีรูปร่างที่เป็นนวนิยายสมบูรณ์แบบที่สุดขึ้นมา อันนี้จับไปอยู่ในอันดับที่ 5 แต่ว่าหลังจากที่เราพิจารณากันแล้ว ครั้งที่ 1 ครั้งที่ 2 ครั้งที่ 3 ดิฉันเป็นคนใจง่ายขึ้นนะ นั่นเป็นอย่างหนึ่ง แต่ว่าอันนี้ก็พูดเล่นให้คุณหัวเราะกันเท่านั้น แต่คุณลองพยายามที่จะมาทำให้ดิฉันเชื่ออะไรสักอย่างหนึ่ง มันเชื่อไม่ได้ง่าย ๆ หรือก แต่ความง่ายก็คือว่าเชื่อในเหตุผลที่สมควร เพราะฉะนั้นเวลาเราหากล้างกันด้วยเหตุผล จริงอยู่มีข้อบกพร่องอย่างนี้ แต่ในประเด็นอื่นมีอะไรที่ดีกว่า คือมันยอมรับคือเมื่อเรายอมรับทำเป็นรายละเอียดกันเข้ามา ใช้เวลาอยู่ถึงถ้าจะเรียกจริง ๆ ก็ 3 ครั้งก็วันครึ่งละ ต้องเรียกว่าอย่างนั้นมันก็ตกลงกันได้ว่าน้ำหนัก มันจะต้องมาหนักอยู่ที่เล่มใดเล่มหนึ่ง เพราะฉะนั้นก็เห็นว่าน้ำหนักของมันอยู่ที่เล่มนี้ เพราะฉะนั้นความเห็นของเรามันเป็นเอกฉันท์ในเชิงนั้น แต่ถ้าจะถามในทุกกระเบียดนิ้วนั้นไม่ใช่ว่าจะเห็นพ้องกันไปหมดทุกอย่าง เอาแค่นี้พอไหม แค่นี้ก่อนนะคะ”

รศ. รื่นฤทัย “ขอบพระคุณอาจารย์ได้พูดถึงงานเขียนชิ้นหนึ่งที่ได้รับรางวัลมาแล้ว ให้เห็นถึงข้อเท็จจริงว่ามันไม่มีงานอะไรที่จะสมบูรณ์แบบไปทุกอย่างจะต้องมีจุดบกพร่อง ในแง่ที่เป็นผู้พิจารณาจะต้องนำเหตุผลที่สามารถจะทำให้สนับสนุนสิ่งที่ผู้อื่นร่วมกันตัดสินใจได้ด้วย วิทยากรอีกท่านหนึ่งที่เพิ่งมาถึงคือ ท่านศาสตราจารย์ กุหลาบ มอลลิเกมาส ได้บอกแล้วว่าท่านสอนอยู่แต่ท่านยอมสละเวลาในการสอนช่วงหนึ่งเพื่อจะมาพูดให้นักศึกษาฟังในแง่ของการตัดสินใจเรื่องปูนปิดทองนี้ ก็อยากจะขอเรียนเชิญอาจารย์พูดถึง จุดดี หรือจุดด้อยในงานเรื่องปูนปิดทองนี้ โดยการเปรียบเทียบกับหนังสือเล่มอื่น ๆ ระหว่างที่อาจารย์อ่าน อาจารย์ตัดสินใจอยู่ อาจารย์กุหลาบท่านเป็นกรรมการตัดสินรางวัลอะไรที่อยู่หลายปีและมีประสบการณ์มากในการที่อภิปรายเชิงเทียบความคิด หรือพูดถึงการเปรียบเทียบกับวรรณกรรมอื่น ๆ ที่ท่านได้เคยตัดสินมาแล้วด้วย ขอกราบเรียนเชิญ”

ศ.กุหลาบ “ขอบคุณค่ะ และขอประทานโทษที่มาช้าไป อาจารย์พูดถึงว่าปูนปิดทองมีดีอะไรบ้าง มีดีมากละค่ะ สิ่งที่ไม่ดีนั้น เราจะนำมาพูดกันก็เพื่อที่ว่าเราจะดูว่ามีจุดอ่อนอะไรที่จะไปเทียบกับจุดดี หนังสือที่คณะกรรมการฝ่ายคัดเลือกส่งขึ้นมาให้ฝ่ายตัดสินพิจารณานั้นดีเดนมหมดทุกเล่มถือเป็นการยากที่จะพิจารณาลงไปว่าอันไหนดีมาน้อยเพียงไร

ที่นี้ก็พูดถึงข้อดีของปูนปิดทอง ที่จริงคุณหญิงฯ ก็พูดมาบ้างแล้ว ปูนปิดทองนี้เป็นนวนิยายแห่งความสมปรารถนา คือสมใจคนในวัฒนธรรมแบบไทย ๆ เรานี่ละ เป็นเรื่องจบลงอย่างสดชื่น เราไปอ่านเรื่องหลายเรื่องที่ต้องคิดหนักก็ดี หรือจบลงด้วยน้ำตาก็ดีคนอ่านทั่วไปนั่น ก็อาจจะชอบอาจจะพอใจ แต่ว่าคนส่วนใหญ่ที่นั่นต้องการจะให้จบด้วยความสดชื่น พระเอกนางเอกแต่งงานกัน จบเรื่องจบกัน ก็ชอบมาก เรื่องอย่างนี้ก็เป็นความปรารถนาของผู้อ่านที่จะเห็นความสดชื่นแจ่มใสในโอกาสของตัวละครในเนื้อเรื่อง ที่จบลงอย่างงดงาม คนดีทั้งหลายก็ได้รับรางวัลของชีวิตไปและมีความสุขไป แม้ว่าจะย่อยยับไปในระยะต้น ๆ มีความทุกข์ความเดือดร้อนบ้างในระยะต้น ๆ แต่ก็เหมือนพระเอกนางเอกในเรื่องจักร ๆ วงศ์ ๆ ทั้งหลายพลัดพรากจากกันแล้ว จะทุกข์ร้อนหากันสักแค่นั้นในที่สุดก็จบลงด้วยความดี เรื่องนี้นั้นอยู่ในนิยายอ่านของเราละกระมังที่ว่าเมื่อคนดีได้รับรางวัลชีวิตแล้วนี้ เราก็สบายใจ ไปนอนหลับได้เต็มอิ่มมากกว่าที่จะนอนหลับด้วยน้ำตานองหมอน ส่วนคนชั่วก็ได้รับการลงโทษลงทัณฑ์ไป งามปลอดภัยติดคุก เรื่องรามก็ติดคุก บุญทิวก็เชื่อว่าจะคืนนี้ นี้อ่านกันรีไปเล่าไม่ทราบ ฝ่ายบิดานั้นก็เช่นกัน ก็ได้รับ อย่างน้อยลูกก็ได้จับมัดขึงพิศไว้ในห้องน้ำอยู่พักหนึ่งเหมือนกัน ต้องไปโรงไปศาลบ้างเจ็บช้ำน้ำใจให้เห็นสายเลือดของตนนั้นต้องไปติดคุก ซึ่งไม่ใช่เรื่องความเบิกบานใจเราก็ต้องยอมรับ คนซึ่งผิดพลาดไปก็ต้องได้รับรางวัลไป ในตอนท้ายพ่อแม่อีกหันมาเห็นข้อบกพร่องของตัวเอง และก็พยายามจะแก้ไขความผิดของตนเอง โทษทั้งหลายจะได้ผ่อนคลายเป็น อย่างเช่น

แม่ของสองเมือง พ่อของบาลี ในที่สุดก็เรียกได้ว่ากลับเนื้อกลับตัว กลับมาเป็นพ่อแม่ที่ดีที่มีความเข้าใจ และทดแทนสิ่งที่ผิดพลาดไปในอดีต สิ่งที่สำคัญที่สุดคือการให้อภัยกัน เป็นการตั้งต้นใหม่ และมีความคาดหวังแห่งความหวังอยู่ในอนาคตว่าเด็กนี้เกิดมาอีกในชั่วคนใหม่ คือลูกของบาลี และลูกของสองเมืองนั้นก็จะเป็นเด็กซึ่งเพียบพร้อมด้วยความสุข จะไม่ผ่านพบข้อบกพร่องของพ่อแม่ เหมือนอย่างที่สองเมืองและบาลีได้พบมา ก็เรียกได้ว่า งานประสบความสำเร็จสมบูรณ์อย่างแท้จริงทีเดียว ที่สำคัญที่สุดคือจบลงด้วยความหวัง อะไรก็ตามที่มีความหวังหรือเรื่องที่ตั้งงามไปซะหมด คนเราพอใจทั้งนั้น ศาสนาพุทธนี้เราก็นิยมยกย่องว่าดีแล้ว แต่เรายังหวังพระศรีอารีย์ เรายังหวังที่จะให้โลกเรานั้นข้าวสารดีตกลงมาเม็ดเดียว แดกออกมาเป็นทองเป็นต่างหู สุกมาใส่ขามให้เราทานเอง ไม่ต้องสั่งแห่งสั่งน้ำละ มันมาตามที่เราชอบใจหมดทุกอย่าง นี่เรายังหวังว่าอย่างนั้น อะไรบ้างที่จะสำคัญกว่าความหวังของชีวิตโดยเฉพาะชีวิตที่มีหวังน้อย ๆ เพราะฉะนั้นจะถามว่าโดยลักษณะส่วนรวมของปูนปิดทองแล้ว มันเป็นที่พอใจของผู้อ่านโดยทั่วไป ดังที่ว่ามานี้แหละจะเรียกได้ว่านี่คือข้อดีที่ชัดเจนแลเห็นในเรื่องของปูนปิดทอง

ที่นี้มาพูดในแง่ของการแต่ง ก็สอนวรรณคดีวิจารณ์ก็ต้องพูดในแง่ของการวิจารณ์สักหน่อยหนึ่งว่า ข้อขัดแย้งหรือ conflict สำคัญของเรื่องนี้ก็ชัดเจนทีเดียวเข้าใจ คืออะไรที่มันชัดเจนแจ่มแจ้งเราก็ตามเขาไปตลอดนี่มันเป็นความสบายใจของผู้อ่าน และต้องการจะแสดงภาพอะไร ต้องการจะชี้้นำต้องการจะสื่อสารชนิดใด เพื่อมาถึงเราได้ชัดเจนยิ่งขึ้นเพราะเราเห็นข้อขัดแย้ง อันเนื่องจากถ้าจะเขียนเป็นฟุตบอลก็เปรียบว่าลูก V.S. พ่อแม่ หรือพ่อแม่ V.S. ลูก อะไรก็ตาม แต่ในระยะแรก ๆ ก็เปลี่ยนเครื่องหมาย V.S. อันนั้น ให้เป็นเครื่องหมายบวกซะ มันก็กลายเป็นความสัมพันธ์อันเดียวกัน แต่อย่างไรก็ตามมันเป็น conflict กัน ตัวละครทุกตัวที่เขาเสนอมานี้ คนบางคนนั้นมีความเข้มแข็งอยู่ในนิสัยอย่างเช่นสองเมือง กับบาลี มีความละเอียด มีความละเอียดละไมในนิสัยและทางจิตวิทยานั้นเราก็รับว่าคนบางคนนั้นเปลี่ยนสภาพด้วยของตัวให้กลายเป็นคนเด่นไปได้ หรือเช่นคนพิการบางคนจะทำงานเก่งกว่าคนบางคน เขาก็สามารถจะเปลี่ยนข้อด้อยให้เป็นข้อดีของตนเช่นสองเมืองกับบาลี แต่ถ้าคนใดซึ่งจิตใจอ่อนแอบอกไม่ถูก ก็จะต้องเป็นไปอย่างเรื่องราม, งามพลอด, และสกรรจ์ สามคนนี่ เพราะฉะนั้น กลวิธีของเรื่องก็เสนอให้ติดตามได้อย่างสะดวก เราอ่านอะไรแล้วเราเข้าใจติดตามได้ง่ายและไม่ซับซ้อนจนเกินไป เราก็พอใจและอิมเมจว่าในที่สุดนั้น เป็นที่น่าพอใจทุกประการ

ที่นี้พูดถึงความยาว จริงเรื่องนี้ยาว ออกจะยืดเยื้อ มันเป็นเรื่องที่กรรมการพูดกันทุกคนแต่ถ้าคุณอ่านจะพบว่าที่ยาวเพราะมีภาคหลังอีก ส่วนภาคหลังนั้นเป็นแอนตี้ไคลแมกซ์ที่เปลี่ยนไปจากเดิม ภาคที่เปลี่ยนไปจากเดิมนั้นเป็นโครงเรื่องรอง เป็น sub plot ของเรื่อง อันนี้พูดกับอาจารย์ชัชชัยพรแล้วว่าไคลแมกซ์จบไปตั้งนานแล้วทำไมโครงเรื่องยังไม่จบ อาจารย์ชัชชัยพรบอกก็งามพลอดมันยังไม่ได้ปล้น ถูกต้อง เพราะนั่นคือตอนที่เป็น sub plot ของเรื่อง

sub plot คืออะไร คือเรื่องรองที่เข้ามาสนับสนุนเรื่องใหญ่เพื่อที่จะให้บรรลุซึ่ง theme ของเรื่อง หรือแก่นของเรื่อง เป็นเรื่องของข้อบกพร่องในครอบครัวอันเนื่องมาจากพ่อแม่และลูก เรื่องของเรื่องรามแก่นของเรื่องสนับสนุน sub plot ชัดเจนยิ่งขึ้น แม้จะเป็นเรื่องยาว แต่เราได้ยอมรับกันในเรื่องของวรรณศิลป์ในแง่ของการวิจารณ์ นี่ก็ขอพูดในตอนนี้อย่างนี้”

รศ.วันฤทัย “นักศึกษาและผู้ฟังคงจะแจ่มชัดในงานเรื่องปูนปิดทอง ว่ามีส่วนที่เด่นคือ กลวิธีในการแต่งในแง่การสร้างตัวละครหรือ ในแง่การสร้างแอนตี้ไคลแมกซ์ของเรื่องได้คืออย่างไร อยากจะให้ อาจารย์ภิญโญพูดถึงในแง่ของนักอ่านวรรณกรรมว่าเป็นอย่างไร อาจารย์มีความเห็นในแง่ของสุภาพบุรุษว่าอย่างไรบ้าง”

อ.ภิญโญ “ในฐานะของสุภาพบุรุษที่อ่านนวนิยายของสุภาพสตรี ก็ขอสารภาพว่าผมค่อนข้างจะห่างเหินนวนิยายเล่มใหญ่ ๆ ด้วยเห็นความยาวแล้วท้อ แต่ในงานเขียนของกฤษณา ผมกล้ายืนยันได้ว่า กฤษณาเป็นนักเขียนสตรีที่ตนเองชื่นชอบมากที่สุด ก็อ่านของเธอหลายเรื่อง โดยเฉพาะเรื่องนี้ เขาบอกว่าเด่น เรื่องปูนปิดทอง ได้รางวัลซีไรท์ก็อ่าน พออ่านแล้วปูนปิดทอง นั้นมีความยาวถึง 52 ตอนด้วยกัน และมีความยาวมากกว่า 700 หน้า ผมใช้เวลาอ่าน 1 วันจบ เรื่องความยาวของปูนปิดทอง ผมมีความเข้าใจว่า คุณกฤษณาเขียนเรื่องนี้ลงในนิตยสารเป็นตอน ๆ เพราะฉะนั้นจะทำอย่างไรให้ผู้อ่านติดตามนวนิยายของกฤษณาไปจนจบได้ ด้วยเหตุนี้เองกฤษณาจึงมุ่งให้ความสำคัญกับตัวละครเอก และให้ผู้อ่านติดตามเรื่องราวจากตัวละครเอก เพราะฉะนั้นโครงเรื่องหรือกลวิธีนำเสนอในความเห็นของผมดูจะเป็นเรื่องรองกว่ากลวิธีการวางตัวละคร และดูเหมือนว่าวิธีนี้จะกลายเป็นสไตล์ของกฤษณา อโศกสิน เช่น *กระเช้าสีดำ* ก็จะมีตัวลำนำเป็นผุ้เดินเรื่อง หรือว่า *เนืองนาง* ก็มีพลับพลา หรือ *เสื้อสีฝุ่น* ก็มี อวน *ปากกามเทพ* ก็มี รำพร เพราะฉะนั้นผู้อ่านจะสนใจเรื่องราวที่เกิดขึ้นกับตัวละครเป็นสำคัญ

เมื่ออ่านจบแล้วก็คิดว่า กฤษณา ต้องการเสนออะไรกับผู้อ่านก็คิดว่าการศึกษาปัญหา การหย่าร้าง ปัญหาเด็กบ้านแตกที่กำลังมีขึ้นในสังคม เพื่อที่จะชี้ปัญหานี้ให้เห็นอย่างชัดเจน กฤษณาจึงสร้างตัวละครขึ้น 2 กลุ่มด้วยกัน คือกลุ่มที่เป็นพ่อแม่กับกลุ่มที่เป็นตัวลูก ขึ้น 2 กลุ่มด้วยกัน กลุ่มที่เป็นพ่อแม่ก็เป็นกลุ่มที่สร้างปัญหา ส่วนกลุ่มที่เป็นลูกก็เป็นกลุ่มที่ รับผลกระทบจากปัญหาของพ่อแม่ กลายเป็นภาระของสังคม ทีนี้ในกลุ่มลูกก็มีตัวละครเอก 2 ตัว ดำเนินเรื่อง คือ สองเมืองกับบาฮี ชื่อตัวละครของกฤษณาค่อนข้างจะเก๋ไก๋ สองเมืองกับบาฮีเป็นคนดำเนินเรื่อง เพราะฉะนั้น เรื่องปูนปิดทองนั้นจึงเป็นเรื่องที่ชี้ให้เห็นถึงการพัฒนาของตัวละครคือ จากกลุ่มลูกซึ่งเป็นตัวละครที่ก้าวร้าว เป็นคนที่ป่วยทางใจ เป็นคนที่มีปัญหาให้พัฒนาไปสู่เป็นบุคคลที่มีความเข้าใจ มีความมั่นคงทางจิตใจ พร้อมทั้งจะสร้างครอบครัวใหม่ คือสร้างความหวังอย่าง ที่อาจารย์กุลหลาบได้กล่าวแล้ว ตัวละครที่เป็นพ่อแม่ก็นั้นพัฒนาเช่นกัน คือพัฒนาจากเป็นคนสร้าง

ปัญหาที่ละทิ้งครอบครัวนั้นให้ไปสู่คนที่พร้อมที่จะยอมรับและทำความเข้าใจกับคนรุ่นใหม่และ
แก้ตัวใหม่ เมื่อแลเห็นความสำคัญของตัวละครกลุ่มนี้ กฤษณาจะโยนโยนความสัมพันธ์ของตัว
ละครหลายตัวในเรื่องนั้น ให้ไปสู่จุดจบคือระหว่างกลางกับตัวละครพอกับกลุ่มลูก

แต่เมื่อพิจารณาไปแล้ว ก่อนที่ผมจะมาพูดวันนี้ ได้ถามความเห็นจากคนหลาย ๆ
กลุ่ม ที่อ่านเรื่องปฐมนิเทศของว่า ชอบตัวละครไหนมากที่สุดในเรื่องนี้ เขาก็ตอบว่าชอบบาลีซึ่ง
เป็นนางเอกในเรื่อง ทุกคนจะตอบเหมือน ๆ กัน แต่สำหรับผมผมชอบสองเมืองซึ่งเป็นพระเอก
อันนี้ไม่ได้หมายความว่าผมชอบตัวละครที่เป็นผู้ชายแต่ผมมีความรู้สึกกว่า ความสัมพันธ์การพัฒน
ระหว่างสองเมืองกับพ่อและแม่ของเขา ค่อนข้างจะมีเหตุผล มีขั้นตอนน่าสนใจ น่าติดตามมาก
กว่าบาลีกับนายบุรีซึ่งเป็นพ่อ คือเราจะแลเห็นอย่างชัดเจนและรู้สึกว่าน่าสนใจ การที่จะสองเมือง
ยอมรับว่าสายทองเป็นแม่และมีความสำคัญกับตนนั้นก็เมื่อผ่านอุปสรรคหลายขั้นตอนที่เดียว
กว่าจะยอมรับได้ ในขณะที่บาลีกับพ่อการพัฒนาไปสู่ความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันนั้นค่อนข้างที่จะ
อ่อนไป และรู้สึกว่าบาลีนั้นเป็นคนที่เข้าใจโลกเข้าใจชีวิตมีเหตุผลและละทิ้งทิวของตัวเองได้ซัด
จนกลายเป็นตัวละครที่มีบทบาทในด้านประสานความสัมพันธ์ระหว่างตัวละครกลุ่มลูกกับตัว
ละครกลุ่มพ่อแม่มากกว่าที่จะชี้ให้เห็นถึงปัญหา นอกจากนั้นยังมีตัวละครกลุ่มลูกคือเรื่องราม
งามปลอด และสกรรจ์ กฤษณาสร้างตัวละครทั้ง 3 นี้ขึ้นมาเพื่อให้เห็นถึงความแตกต่างระหว่าง
สองเมืองและบาลี เรื่องรามพอมมีปัญหาแล้วก็ทำร้ายตัวเองเสียจนยับเยิน ส่วนสกรรจ์ก็ตกเป็น
ทาสของสุรา กฤษณาสร้างตัวละคร 3 ตัวนี้ให้มีพฤติกรรมตรงข้ามกับตัวละครเอกคือ สองเมือง
และบาลี ส่วนตัวละครเอกกลุ่มพ่อแม่ นั้น กฤษณาทำได้ดีในด้านของให้เป็นความสำนึกผิด
อยากแก้ตัวโดยเฉพาะตัวละครชื่อสายทอง ซึ่งน่าประทับใจทีเดียวในเรื่องนี้

สิ่งหนึ่งที่พูดกันมากจากปฐมนิเทศก็คือกฤษณาต้องการเสนออะไร ทำไมตัวละคร
เป็นตัวละครที่ค่อนข้างจะก้าวหน้า ผิดกับตัวละครทั่วไปในนวนิยายไทย คือนิยายไทยแต่เดิม
นิยมให้นางเอกจะต้องบริสุทธิ์ผุดผ่องแต่เรื่องนี้บาลียึดธรรมเนียมทางเพศของตะวันตก คือเคย
เสียตัวมาก่อนและไม่ได้บริสุทธิ์ผุดผ่องเหมือนนวนิยายไทยทั่วไป อย่างไรก็ตามกฤษณาจะถือ
ธรรมเนียมไทยอยู่มาก กฤษณาจะพูดถึงผู้หญิงที่เสียเปรียบไว้ในเรื่องเสมอ และเธอก็เชื่อ
ว่าธรรมเนียมทางเพศของไทยนั้นดีกว่าตะวันตก ผมจะอ่านให้ฟังจากตอนหนึ่งของเรื่องที่บาลี
นึกถึงตัวของเขาว่า “หล่อนอยากให้คนอื่นรู้จักปรับตัวอย่างหล่อน ชีวิตสำส่อนไม่มีกฎระเบียบ
นั้นก็เหมือนไม่มีอะไร มันเหมือนหมดเกียรติ ไร้ศักดิ์ศรีโดยสิ้นเชิง นึกอยากจะนอนกับใครก็
นอน เลิกกับใครก็เลิก เสาะแสวงหาคนใหม่ไปอีก นานไปตนเองนั้นเองจะค่อย ๆ รู้สึกว่าตน
นั้นโสโครกขึ้นทุกวัน เป็นผู้ที่ไม่สมควรจะให้ใครอยู่ร่วมด้วย” และในตอนท้ายบาลีพยายามจะชี้
ให้เห็นว่า พฤติกรรมที่ตัวเองเคยประพฤติมานั้นเป็นสิ่งที่ไม่ดี นอกจากนั้นกฤษณายังเชื่อเรื่อง

กรรมและวงจรชีวิตตามกฎอยู่เสมอ. คำว่ากรรมนั้นคือ กฎเกณฑ์เชื่อว่าถ้าลูกทำไม่ดีต่อพ่อแม่ มีความรู้สึกที่ไม่ดีต่อพ่อแม่ ถ้าลูกนั้นไปมีลูกคือพ่อแม่ ลูกของตัวเองนั้นแหละที่จะทำไม่ดีกับตัว เหมือนกับที่ตัวเองคิดไม่ดีกับพ่อแม่หรือในกรณีที่นายบุรีเคยล่อลวงและทำลายผู้หญิงสาว ๆ มากเขาเองก็รู้สึกเจ็บปวดเมื่อได้ยินพฤติกรรมของบาลี ที่ทราบว่าคุณสาวตัวเองนั้นแหละแหละ เพียงใด และเริ่มนึกถึงลูกสาว 2 คนของตัวเอง ก็นึกถึงกัน ถ้าจะพูดไปแล้วสาระที่กฎเกณฑ์นำเสนอเองก็พอใจ ถ้าเทียบกับนักเขียนหญิงโดยทั่วไปผมก็เห็นว่ากฎเกณฑ์มีความคิดทันสมัย เสมอคือพยายามที่จะเสนออะไรใหม่ ๆ สร้างบุคลิกของตัวเองละครแปลก ๆ หนีจากธรรมเนียมจากเดิม

ข้อที่ไม่ชอบในเรื่องของปูนปิดทองผมไม่ชอบมาก ๆ เลยคือ กฎเกณฑ์สร้างตัวละคร ประกอบขึ้นมา 2 ตัวคือกำไลวงกับเพชรเรียง ค่อนข้างจะเป็นตัวละครแบบฉบับในแบบนวนิยายเก่า ๆ คือเป็นทางผู้ร้ายไม่ค่อยมีเหตุผล ถือเป็นตัวละครที่มีบุคลิกภาพด้านเดียวคือขี้อิจฉา ผมมีความเห็นเช่นเดียวกับอาจารย์จินตนาว่า ปูนปิดทองควรที่จะกระชับและเนื้อหาควรจบลงในเล่มเล็ก แต่เมื่อฟังอาจารย์กุหลาบแล้วก็ชักจะเห็นด้วย ต้องมานั่งฟังอย่างนี้ก็เลยคิดว่าหรือว่ากฎเกณฑ์ต้องการจะชี้ให้เห็นว่าความเข้าใจระหว่างสองเมืองกับบาลีที่พระเอกกับนางเอกจะอยู่ด้วยกันแล้วมันก็น่าจะจบแบบ Happy ending แล้ว พ่อแม่ก็เข้าใจกันแล้ว แต่แค่นั้นยังไม่จบในชีวิตของเรา เพราะว่าชีวิตคุณนั้น ไม่ได้หมายถึงว่าเวลาไปอยู่ด้วยกันแล้วทุกสิ่งทุกอย่างมันจะสิ้นสุด แต่ในขณะที่เดียวกันสองเมืองยังต้องผจญปัญหาอื่น ๆ อีก บาลีต้องผจญกับปัญหาต่าง ๆ อีก คนที่เคยมีแผลในใจอย่างสองเมืองและบาลีนั้นจะอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุขนั้น ก็จะต้องผ่านพบกับอุปสรรคที่เกิดขึ้นในชีวิตด้วย เขาจึงจะมีความมั่นคงและมีความหวังในชีวิตครอบครัวว่าเขาจะทำตัวให้ดีในสังคมอย่างไร คนเราต้องผ่านพบสิ่งนี้มาด้วยในชีวิต คงมีแค่นั้นนะ ครับ”

รศ.รินฤทัย “ไม่ใช่ว่าอาจารย์กัญญาคนเดียวที่จะใจง่ายเชื่อตามอาจารย์กุหลาบนะ เชื่อดิฉันเถอะ เมื่ออ่านตอนแรกก็ยังไม่พูดกับคนอื่นว่า ก็ไม่ชอบตอนท้ายเหมือนกันและที่ไม่ชอบก็คือตัวละครถูกกระหน่ำซ้ำเติม แต่พอได้ฟัง อาจารย์กุหลาบก็ได้มองเห็นถึงสังคมขึ้นมาว่าก็คงจะจริงอย่าง อ.กัญญาว่าชีวิตครอบครัวมันไม่ได้จบลงที่ว่าสองคนเข้าใจกันเท่านั้น แต่ยังคงอยู่กับญาติโยมมากมายด้วยสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้คุณชมัยพรได้เขียนไว้ในบทวิจารณ์ก่อนที่ปูนปิดทองจะได้รางวัลซีไรต์ด้วยซ้ำไป คุณชมัยพรจะได้พูดถึงความคิดความเห็นที่เธอมีต่อปูนปิดทองเป็นคนสุดท้าย ขอเชิญค่ะ”

ชมัยพร “ก็พูดกันไปหมดแล้ว สงสัยไม่มีอะไรจะพูด เอาเป็นว่าทำไมถึงเป็นบ้าเชียร์ปูนปิดทองอยู่ เคยมีคนเล่าหนึ่งว่าวันที่ตัดสิน มีนักข่าวมารอที่หน้าประตู พอเห็นหน้า ก็มายืนตรงหน้า แล้วก็ว่า ไหนยิ้มซิ ชมัยพรก็ยิ้มไปเห็น 32 ซี นักข่าวก็บอก อ้อรู้แล้วว่าเรื่องอะไรได้เราเก่งว่าตะกวดกับคบผู้ได้ เพราะเห็นชมัยพรยิ้ม 32 ซี เพราะปีที่แล้วชมัยพรนางออกมาจากห้องอย่างที่คุณอาจารย์กัญญาได้พูดไปแล้วว่าเกณฑ์ในการตัดสินว่าถ้าในปีที่แล้วสามารถหักล้างด้วย

เหตุผลอย่างนี้ชัยพรก็เลยหนีออกมา เพราะถ้าปิ่นเชียร์ ตะกวดกับคอบุ แล้วเนียถ้าเหตุผล ออกมาอย่างนี้ หนาก็คงไม่พอเพราะงอไม่ได้ เพราะเหตุผลมันจะหักล้างกัน ไม่ใช่ว่าเด่นจนเล็ด ลอย รับรองว่าไม่มีวรรณกรรมไหนเด่นถึงอย่างนั้น รับรองได้ ถ้ามกรรณการตัดสินในตอนแรก ดูก็ได้ว่าในตอนแรกไม่ให้เลยสักเล่ม ตอนที่ตัดสินครั้งแรกบอกไม่ให้เลยได้รีเปลาเห็นว่าทาง โอเรียลเต็ลไม่ยอมแน่ ๆ ก็เลยต้องพยายามหาว่าที่ไหนอันไหนดี สำหรับปูนปิดทอง ครั้งแรกที่ อ่าน อ่านในสกุลไทยแล้วก็ติดใจ และก็ติดใจมากก็ถึงขนาดว่าวิจารณ์ลงไว้ในปี 25 ยังไม่ได้รวม เล่มด้วยซ้ำไป แต่ทำไมติดใจมากก็เพราะไม่เคยอ่านงานของนักเขียนสตรีลักษณะนี้ ไม่เคยอ่าน งานเขียนของใครที่เสนอเรื่องปัญหาของพ่อแม่ลูกได้ละเอียดลออ และประทับใจเหมือนปูน ปิดทอง ตอนที่อ่านนั้นเป็นบางตอน ยอมตามอ่านในสกุลไทยทุกอาทิตย์ อ่านจนจบ จบแล้วก็ ฝึกสกุลไทยออกทั้งหมด แล้วก็รวมเล่มเอาเรียบร้อย แล้วนำวิจารณ์ เสร็จแล้วส่งไปให้กรรมการ ตัดสินซีไรท์ ซึ่งในปีนั้นยังไม่ได้รวมเล่ม ดิฉันเองเป็นคนส่งต้นฉบับ เข้าไปชิงกับคำพิพากษา ในปีนั้น แล้วก็แพ้กลับมาคือยังไม่ได้รวมเล่ม ที่ประทับใจมากก็คือ จุดเริ่มของความสำนึก ที่จริงเรื่องทั้งหมดเป็นส้อมเสี้ยวของอาจารย์กุหลาบที่อาจารย์พุดมา ที่จริงท่านไม่ได้ชม ท่านว่าเอา รู้หรือเปล่า อาจารย์บอกว่ามันเป็นเรื่องจักร ๆ วงศ์ ๆ มันเป็นเรื่องที่จบแบบแฮปปี้ เอนด์ เป็นเรื่องที่ไม่ได้ทำอะไรให้มากหนักหนา จุดที่ทำให้คนที่ชอบมาก ๆ เพราะจุดนี้จึงทำให้คนที่ ชอบอะไรสบาย ๆ ปลื้มไปตาม ๆ กัน เพราะเรื่องปูนปิดทองมันเป็นอย่างนั้น แต่ยังเห็นว่า มันไม่ได้ปลื้มได้ง่าย ๆ อย่างเรื่องจักร ๆ วงศ์ ๆ แบบนั้นมันมีจุดที่มันทำให้อึด มันเลยจากความ สบาย สมมุติเราอ่านเรื่องของ บุษยามาส ที่นางเอก อินโนเซนต์มาก ๆ และก็เป็นที่ไทยไม่ว่า จะอยู่ภาคไหนก็ตาม และรักพรหมจารีรักนวลสงวนตัว เก่ง จบแบบ Happy ending เรื่องอย่าง นั้นเราอ่านแล้วเรามีความสุขจริง แต่เราไม่ติดใจให้ เราอึด เราปลื้มจริง ๆ แต่เรื่องปูนปิดทอง เนียเราติด มันติดทุกฉาก ไม่ทราบเวลาที่ฟังกันอยู่นี่อ่านกันแล้วติดกันบ้างหรือเปล่า หรือว่าอ่าน แล้วหลับคาหนังสือ แม้กระทั่งฉากที่ไม่น่าประทับใจดิฉันได้ พุดง่าย ๆ คือฉากไป หรือเช็กส์ เบา ๆ เพราะกฤษณาเขียนในเรื่องปูนปิดทองเนียทำให้ประทับใจมาก ระหว่างบาลีกับสองเมือง แม้ว่าบาลีนั้นจะเป็นคนที่เคยอยู่เมืองนอกมาก่อนแล้วก็ออกเทศสารพัดสารเพ แต่กฤษณา ทำให้เห็นว่าเช็กส์นั้นทำให้เป็นเรื่องหยาบคายก็ได้ สวยงามก็ได้ เรื่องของคนที่เขาใจกันนั้นมันงด งามขนาดไหน เมื่อย้อนกลับไปเทียบกับกฤษณา ซึ่งคนเขียนคนเดียวกัน ใครที่อ่านกระเช้าสีดา ที่ลงพิมพ์ในลลนา รวมเล่มและได้รางวัลเมื่อปีที่แล้วถ้าจะนับกันจริง ๆ เอาเรื่องนั้นมาอ่านแล้ว เทียบกัน เรื่องนั้นมันไปเกินไปและเรื่องเช็กส์ไม่งามเลยถ้าเทียบกับปูนปิดทองเพราะฉะนั้นมี เสียงถามมาว่ามันยังไ้กันปูนปิดทองไม่ได้รางวัล ตกกรอบมาจากกระทรวงศึกษา แต่ติดรอบซีไรท์ มันก็คงพูดอะไรไม่ได้ ก็คงต้องไปอ่านกันเอง คณะกรรมการต่างชุดกัน การพิจารณาเกณฑ์ก็

อาจต่างกัน เพราะฉะนั้นมันไม่ใช่เรื่องแปลกเลยที่ปูนปิดทองจะตรอบจากที่อื่นแล้วมาได้รางวัล อีกจุดหนึ่งที่นึกได้ก็คือเรื่องความเป็นแบบอย่างที่ประทับใจมากก็คือ แม้ว่าภรรยา จะผูกเรื่อง ให้ตัวละครมีความสุขกันทุกคนแล้ว เหมือนกับว่าไม่น่าจะเป็นชีวิตจริงขึ้นมาได้ ครอบครัวยุคใหม่ที่กำลังเป็นเด็กบ้านแตกอยู่เดี๋ยวนี้ ไม่น่าจะเป็นจริงที่จะดำเนินชีวิตไปอย่างปูนปิดทองนี้ได้ แต่ความสมจริงที่สร้างไว้ทำให้มีความรู้สึกว่ถ้าหากจะมีครอบครัวอย่างนี้ขึ้นมาและคนที่กำลังจะเป็น พยายามที่จะทำแบบที่ปูนปิดทองเป็น หมายความว่าพยายามเพื่อแผ่ความเข้าใจ พยายามเข้าใจพ่อเข้าใจแม่ พ่อแม่ก็พยายามเข้าใจลูกหน่อย อันนี้ก็จะเกิดเป็นลักษณะครอบครัว สมบูรณ์อย่างท้ายเรื่องของปูนปิดทองก็ได้ เพราะฉะนั้นเรื่องของ การให้สำนึกกับเรื่องของการ ให้เป็นแบบอย่างได้ เป็นจุดเด่นของเรื่องปูนปิดทอง การเกิดเรื่องอื่น ๆ ตามหลักเกณฑ์ของการ ประพันธ์นั้นก็เป็นที่ยูู้กันอยู่แล้ว เพราะอาจารย์ทั้ง 3 ท่านพูดไปแล้ว ข้อต้อยนั้นมียูู้แล้วโดยไม่ต้องพูด”

รศ. รื่นฤทัย “คุณขมัยพรก็ได้ให้ความเข้าใจที่ดีแก่พวกเราในเรื่องปูนปิดทอง ทำให้มีการกระจำงขึ้น ที่นี้มียูู้คำถามที่อยากจะเรียนถามอาจารย์คุณหญิงในเรื่องปูนปิดทองนี้ คือเราพูด เรื่องปูนปิดทองในแง่ปัญหาบ้านแตก เด็กบ้านแตก มามียูู้ปัญหาหนึ่งที่ยูู้จะช้อยอยู่ในนั้น ด้วยก็คือ ปัญหาเรื่อง... จะเรียกว่าสิทธิสตรีก็ได้ไม่ทราบว่าจะใช่หรือเปล่า คือการที่หนุ่มสาวอยู่กันแบบลับ ๆ มีความสัมพันธ์กันแบบทดลองกัน โดยที่ยังไม่แต่งงาน เรื่องนี้แสดงความทันสมัยของผู้แต่งพอสมควร มันได้สะท้อนอะไรต่าง ๆ ที่เป็นเรื่องทางสังคมออกมาอย่างไรราย่างที่อาจารย์ได้มีประสบการณ์จากการเป็นจินตนา 2 มาแล้ว”

ศ. คุณหญิง “คือจะว่าเป็นสิทธิสตรีก็ได้ แต่ว่าถ้าจะคิดถึงว่าสิ่งนั้นทำให้ดิฉันเห็นว่าเรื่องนี้มีค่า ขึ้นมาก็ไม่ใช่ ตรงข้าม ดิฉันมองในเรื่องนี้ เมื่อก่อนที่จำกัดสิทธิมีคนถามว่าอ่านแล้วหรือยัง ดิฉันตอนนั้นก็กำลังอ่านอยู่ ก็บอกว่าอ่านแล้วเนี่ยถ้าอาจารย์อยู่ข้างฝ่ายที่ชอบเรื่องที่มีความทน หรืออ่อนปรนได้ ที่จะให้กับเรื่องไปคงจะให้เรื่องนี้ อันที่จริงจะบอกว่าสะดุดใจตรงไหนว่าไปไม่ถึงใจเลย นี่พูดความจริงนะไม่ได้พูดเล่นว่าไม่ถึงใจ ที่สะดุดใจตรงที่เขายูู้ว่าเป็นเรื่องที่ ได้อาริง บอกมาเกินกว่าที่จำเป็น ซึ่งพิสูจน์ว่าภรรยา อโศกสิน เป็นคนสมัยใหม่ และดิฉันก็ ไม่ได้เท่าภรรยาด้วยคือยังมองไม่เห็นสิ่งเหล่านี้เป็นปมอะไร ตรงกันข้าม ดิฉันกลับไปมองว่า ภรรยาสอนมากเกินไป ดิฉันเป็นโรคไม่ชอบการสอน คือถ้าจะพูดให้เข้าใจอะไรกันได้ที่งเอา ไว้ให้คิดอย่างนี้เอา อย่างชนิดที่สั่งสอนกันนี้บางทีก็บอกว่า การที่มายุูู้การที่มาสวมสู่อ่าสอน นะมันทำให้ชีวิตหมดค่า ไม่จำเป็นต้องบอกกับคนอ่านด้วยนะ เรื่องอย่างนี้ไม่ต้องออกมาเป็น คำพูด สมัยก่อนดิฉันอ่านนวนิยายดอกไม้สดในสมัยที่ดิฉันยังเป็นเด็กดิฉันชอบมาก พอโตขึ้น มาดิฉันไม่อ่านทั้งหมด เรื่องอะไรมาสอนกันยูู้ได้ อันนี้ที่พูดถึงโดยเฉพาะประเด็นนี้ นะ ว่า

ทำไมการที่ผู้หญิงผู้ชายทดลองไปอยู่ด้วยกันนี้ เขาออกมาแล้วว่ามันไม่ดี มันทำให้คนรู้สึกหมด
กำลังใจแต่ถ้าถามความเห็นของคนสมัยใหม่อย่างดิฉันนี้ ก็บอกให้ได้ว่าการทดลองอยู่ด้วยกัน
ก่อนแต่งงานสมัยนี้เป็นเรื่องเล็กน้อย ไม่ว่าคุณจะชอบหรือไม่ชอบ สิ่งแวดล้อมก็ดี การดำเนิน
ชีวิตก็ดี ในสมัยนี้มันทำให้สิ่งนี้กลายเป็นส่วนหนึ่งของการปฏิบัติแล้ว และเราก็ทำเป็นคนว่า
แหลม ถูกต้อง, ขยะแขยงเสียวเสียวไม่ได้ แต่ว่ามันจะต้องอยู่ในขอบเขต ที่รู้ว่าอะไรควรไม่ควร
เหมาะสมแค่ไหน มีเรื่องของศักดิ์ศรีอยู่ สิทธินั้นแน่นอน สิทธินั้นต้องมากับศักดิ์ศรี

ที่จริงอยากให้ถามดิฉันว่าดิฉันชอบตรงไหน ที่ชอบมากที่สุดคือเรื่องของภาษา ดิฉัน
เป็นนักภาษาเพราะฉะนั้นเวลาอ่านดิฉันจึงได้แค่เรื่องภาษา สมัยที่เป็นนักเรียนเป็นครูก็อ่าน
ของเฮนรี ฟิลดิง, ริชาร์ดสัน อะไร 4 เล่มจบ จะบ้าตายเหมือนอย่างนี้ จบแล้วมาเริ่มอีก
1 เล่มเป็นแอนตี้ ไคล์แมกซ์อย่างอาจารย์กุหลาบว่า เราเลยชอบตกเพราะไอ้ตอนแอนตี้ ไคล์-
แมกซ์นี้ไม่อยากอ่าน แต่ที่แท้จริงแล้วไปอ่านในด้านที่ดู กฤษณา อโศกสิน คิดว่าเป็นคนที่
มีสายตาสัก 100 คู่ คือจับมองดูทุกสิ่งรอบตัวได้ และก็จับดู และถ่ายทอดมาเป็นภาษาที่เรา
เข้าใจ และตื่นเต้น จำและจดด้วย อย่างในเรื่องนี้ ใช้คำว่า “บ้านติดลูกไม้” บ้านก็ติดลูกไม้
คุณหลับตามองเห็นไหมคะ บ้านติดลูกไม้นะคะ ไม่ใช่บ้าน คือมองเห็นเลยที่เดียวในสมัยใหม่
ว่าบ้านที่มีชายคาสลักเสลา เขาพูดอ้างอิงไว้ในที่ดิฉันจดได้ว่า “ไอ้หมอนั้นมันเหมือนกับขาม
ก้วยเตี้ยว กันมันลึก จู แล้วก็หนา” โอ้ยมันสะใจ จนไม่รู้ว่าจะพูดว่าไง จะจำไปใช้เวลาใครมัน
มา... หรือบางที่เขาบอกว่าอะไรที่มันเฉียดฉิวมาสะกิดใจเรา ว่า “แหลมผู้หญิงคนนี้เป็นเนื้อที่เรา
เอามาทำเมียได้อย่างดีเลิศ” สะใจใหม่ มีความรู้สึกว่าชอบในสิ่งนี้ เวลาอ่านแล้วไม่เคยเบื่อเลย
หรือ “อย่างบ้านนี้มันน่าตกใจไปขาย” คือมันสบายเสียเหลือเกิน เพราะฉะนั้นดิฉันให้คุณค่า
ของเขาในเรื่องนี้มากกว่าเรื่องโครงสร้าง หรือการสร้างเรื่องขึ้นมาอีกเรื่องคือการสร้างชื่อคน
ดิฉันจำไม่ได้เลยที่อาจารย์กุหลาบอ่าน คือ บาลี, สองเมือง อะไรจำไม่ได้เลย มันมีความดีอยู่
ตรงที่สร้าง Character ขึ้นมาไม่ซ้ำกันเลย เรานึกออกทันทีว่าไอ้ตัวนั้นมันพี มันน้อง มันป่า
มันอา พระเอก พระรอง ไม่รู้ชื่อเลยเพราะชื่อมันพิสดารทุกคน ชอบแต่ว่า Character นั้นมัน
ดีเสียเหลือเกิน”

รศ.รื่นฤทัย “พูดเรื่องภาษา อาจารย์คิดว่า ชื่อเรื่อง “ปูนปิดทอง” มีความหมายว่าอะไรกันแน่คะ
ปูนปิดทองไว้ หรือเอาทองปิดบนปูนกันแน่”

ศ.คุณหญิง “เรื่องนั้นมันอยู่ที่การตีความหมายแตกต่างกันไป อ.กุหลาบอธิบายให้ฟัง ดิฉัน
ไม่เชื่อไม่ค่อยรู้สึกว่ามันเห็นจริงเห็นจังเท่าไร จะบอกว่าภาษาฝรั่งมีคำว่า plaster parents คือ
พ่อแม่ที่ทำด้วยปูนปลาสเตอร์ เป็นฝรั่งเลยที่เดียว หมายความว่าถึงลักษณะของพ่อแม่ซึ่งไม่มี
ลักษณะเป็นพ่อแม่ที่ดี มีค่าอะไรอย่างนี้ เขาใช้คำนี้เลย เพราะฉะนั้นก็เลยไม่แน่ใจว่าคำนี้มา

จากฝรั่งหรือว่ามีความคิดขึ้นมาเอง ในขณะที่ปูนปิดทองใช้คำง่าย ๆ 3 คำมารวมกัน แล้วสื่อความหมายได้ก็เรียกว่ามีคุณค่ามากที่สุดทีเดียว”

อ.กุหลาบ “ดูเหมือนว่าจะอธิบายว่าอะไรที่เป็นทองแวววาวทั้งหลายที่มันจะเป็นทองเนื้อเดียวกัน ทั้งผิวหน้าและข้างใน ของบางอย่าง มันดีแต่ผิวหน้าเท่านั้น เช่น พ่อแม่ที่ได้ชื่อว่าเป็นพ่อแม่ เป็นปู่ชื่อนีบุคคล แต่ไม่ได้ทำหน้าที่ของตัวหรือ มันไม่ใช่ของแท้ มีเปรียบเสมือนปูนเท่านั้น แต่ว่าเอาทองมาฉาบทาไว้ด้วยสภาวะที่เป็นพ่อแม่หรือสภาพที่เป็นพ่อแม่ คุณค่าที่เป็นส่วนหนึ่งของพ่อแม่ควรเป็นปู่ชื่อนีบุคคลหุ้มทองทั้งตัวมันไม่ได้”

รศ.รัตนฤทัย “กราบเรียนเชิญศาสตราจารย์กุหลาบพูดเปรียบเทียบระหว่างปูนปิดทอง กับตะกวดกับคบบุ รุสส์ก็จะเป็นคู่ต่อสู้ที่อ้อฮามาก”

อ.กุหลาบ “ที่จริงเรื่อง 5 เรื่องก็เป็นเรื่องดีทั้งนั้น ต้องฟังว่าเรื่องใดมันดีมากกว่ากัน ที่นี้เรื่องของตะกวดนี่เป็นการใช้สัญลักษณ์ของการแต่ง โดยใช้ตะกวดนั้นทำได้นางาม ทำให้ดี และคิดว่าที่ผู้เขียนทำได้ดีกว่านั้นอีก คือเรื่อง *ดลิ่งสูง ขุนหมัก* แต่น่าเสียดายว่าความยาวนั้นไม่ถึงเกณฑ์ที่กำหนดยังไม่ให้ผ่านความยาวถึงเกณฑ์อันนั้น สงสัยเอาว่าเรื่องดี ๆ ทำไม่ถึงตัดทิ้งเสีย คิดแล้วก็เสียดายเหมือนกัน แต่ก็ตอบไปว่า คราวนี้ไม่ได้ทะเลาะกับกรรมการ แต่ทะเลาะกับหลักการที่นำมาใช้ คือไปเอาเรื่องขนาดยาวเกินไป เรื่องสัญลักษณ์ทำได้ดีพอใช้ทีเดียว style การเขียนแปลกออกไปในลักษณะสัญลักษณ์มีความกระชับรัดกุมพยายามสร้างความแปลกใหม่อีกก้าวหนึ่งของการเขียนจะรู้สึกว่ายาวนานที่จะรักษา เอกภาพของเวลา หรือ unity of time อย่างในเรื่องกรีก เรื่องโรมันนี่ เวลาจะจำกัดอยู่ในช่วง 1 วัน หรือจะลองเขียน ในลักษณะที่เป็นอนุทิน จะบันทึกรายละเอียด คือกำลังนั่งกินข้าวหรือจัดเตรียมแล้วก็กลับมาใหม่ กินอีก 7 คำ สาวมา สาวนี่ชื่อ....คนจริง ๆ มันมีรายละเอียดเหมือนการบันทึกอนุทิน เป็นความแปลกใหม่ของวงการนี้แต่ตะกวดกับคบบุมีจุดอ่อนตรงที่ว่า สัมพันธภาพ ไม่ค่อยดีคือทำให้ภาพนั้นเป็นประจักษ์พยานเกินไป ภาพที่ให้นั้นที่จริงมันเป็นวิธีการเขียนใหม่ ซึ่งเขาจะเขียนภาพเหมือนกับสไลด์ ที่จริงอยากจะพูดว่ามันเหมือนภาพ ภาพต่อแต่ละอันนำมาต่อที่ละภาพ เขาพยายามจะให้มาที่ละภาพ ๆ กระจัดกระจายไป เมื่อได้มาครบแล้ว จึงจะได้ภาพใหญ่รวมต่อกันเข้า กลายเป็นเรื่องราวทั้งหมด นี่คือเจตนาที่จับได้จากตะกวดกับคบบุ นี่เป็นเทคนิคที่ดีในวิธีการที่ถูก แต่ว่าการสร้างสัมพันธภาพระหว่าง สัมพันธภาพเล็ก ๆ เหล่านี้ไม่ได้ ทำให้เรื่องกระจัดกระจาย และขาดความเด่นชัด มันไม่คม มันไม่ได้วรรณศิลป์และไม่เห็นรูปร่าง จึงเป็นข้อใหญ่ นี่ค่อนข้างจะสำคัญมากพอใช้ทำให้เสีย ในด้านวรรณศิลป์ย่อหย่อนไป ข้อดีของตะกวดนั้นอยู่ที่ว่า กระตุ้นความคิด กระตุ้นความสำนึกของคนเรา conflict ของเรื่องนั้น มันซ่อนมาในเรื่องของนามธรรม ซึ่งซ่อนมาในรูปของรูปธรรม นี่ก็คือเอาตะกวดนั้น เป็นเครื่องหมายเป็นสัญลักษณ์

แห่งความเลวร้าย แต่อันที่จริงนั้นกว่าที่ตัวละครจะมารู้ ในขั้นสุดท้าย ว่าไม่ใช่ตะกวดหรือ ไม่ใช่เป็นสิ่งที่เลวร้ายหรือ สิ่งที่มีมันเลวจริง ๆ มีพิษมีภัยจริงก็คือ *คบผุ* ต่างหาก คบผุก็ได้วางภาพ เล็ก ๆ น้อย ๆ กระจายไว้ ตั้งแต่ความเห็นแก่ตัว ตลอดไว้ทั้งเรื่องเลย ได้วางภาพเห็นแก่ตัวไว้ ตลอด แสดงถึงการปกครองที่ย่อหย่อน ถนนหนทางที่เลวมาก การทำมาหากินซึ่งลำบากยาก แค้น ต้องมีคนเรียกร้องความคุ้มครอง ความปลอดภัยในชีวิต สิ่งเหล่านี้ดูเหมือนเป็นแต่ละภาพ แต่ละภาพของคบผุรวมตัวกันเข้าเป็นสังคม แม้แต่ความสามัคคีของตน ที่อยู่บ้านใกล้เรือนเคียง กับสองหมู่บ้านนั้นก็ไม่มี อยู่ดี ๆ ก็นอนเจ็บนอนตายกันระเกะระกะไปหมด นี่คือนิยามที่เป็น คบผุ แต่คนก็ไปหลงผิดไปหลงโทษสัตว์ที่ชื่ออัปมงคล โดยที่ว่ามันจริง ๆ นั้นไม่ได้เป็นอัปมงคล เหมือนกับช่วงสำนึกของเรา ทำให้เราหวงคิดว่า เราได้มอง เราได้คิดทุกอย่างอย่างถูกต้องแล้ว หรือ อะไรที่เป็นข้อบกพร่อง เราระวังความผิดริยง เราแก้ความผิดนั้นริยง เป็นสิ่งซึ่งกระตุ้น ความผิดอันนั้นแหละ ที่ถือว่าเป็นเรื่องดี อีกอันหนึ่ง หรืออีกก้าวหนึ่งของการเขียนนวนิยาย แต่อย่างไรก็ตาม เรื่องตะกวดนี้ไม่เหมือนกับปูนปิดทอง ปัญหาทุกอย่างไม่ได้รับการแก้ไขทุกอย่าง ยังคงสงบเรียบเหมือนเดิม เป็นแต่เพียงคนบางคน หรือตัวเอกของเรื่องนั้น จะได้สำนึกขึ้นมา ว่า เราควรจะดูกันใหม่อีกที่ เราอย่าไปหลงผิด คือสิ่งที่เราคิดว่าชั่วนั้น ไม่ชั่วอย่างที่เราคิด สิ่งที่เราคิดว่าเฉย ๆ นั้น ที่แท้ก็คือสิ่งที่เลวร้ายที่สุดในชีวิตของเรา แก้ให้ตรงจุดเลย ในการที่จะคลี่คลายไปสู่การได้รับการแก้ไข ได้รับความสนใจ อ่านปูนปิดทองแล้วมันสบายใจจริง ๆ แต่ตะกวด อ่านแล้วอึดอัด เครียด อ่านแล้วไม่สบายใจ อ่านแล้วเราจะทำอย่างไรกับชีวิตเรา ว่าเรามองนั้น ถูกนี้ถูก เจอคบผุเต็มไปหมดนี้เราจะทำอย่างไร ถูกทั้งไว้ในที่มืดนี้เราทำอย่างไรปัญหาทุกอย่าง ไม่ได้รับการแก้ไข ถ้าจะพูดเปรียบเทียบกันก็เป็นอย่างนี้ แต่ถ้าพูดถึงปูนปิดทองนั้นคงจะช่วยเราในขั้นปฐม ถือว่าครอบครัวนั้นเป็นสิ่งสำคัญที่สุด ก็ยังอยากให้ปูนปิดทองเป็นอย่างนี้”

รศ. รุ่งฤทัย “มีคำถามขึ้นมาจะทยอยถามวิทยากรแต่ละท่านนะคะ คำถามแรกถามว่า 5 เรื่องที่เข้ารอบนั้นมีอะไรบ้าง ขอตอบเองเลยว่า นอกจาก ปูนปิดทอง, ตะกวดกับคบผุ 2 เรื่องนี้ก็มี รักและหวังของ วัฒน์ วรรณยางกูร อำนาจของ ประภัสสร เสวิกุล คนดีศรีอยุธยาของ เสนีย์ เสาวพงษ์

มีคำถามว่า นวนิยายซีไรท์ ทั้ง 3 เล่มที่ผ่านมา คิดว่าเล่มใดแต่งได้ลึกซึ้งและกินใจมากที่สุด ผู้เขียนคงหมายถึง ลูกอีสาน, คำพิพากษา, ปูนปิดทอง”

ชมัยพร “แล้วแต่ว่าใครจะชอบเล่มไหน ทั้ง 3 เล่มนี้คงจะเอามาเทียบว่าเล่มใดดีที่สุดไม่ได้ ถ้าใครชอบบรรยากาศแบบอีสานก็คงจะชอบความละเอียดในเรื่องสารคดี หมายความว่าไม่ชอบเรื่องจักร ๆ วงศ์ ๆ ไม่ชอบเรื่องที่เป็นนวนิยายมากเกินไป อาจชอบเรื่องลูกอีสาน ถ้าใครที่ชอบเรื่องแปลก ๆ ต้องคิดมาก ๆ ก็คงจะชอบของคุณชาติ กอบจิตติ ถ้าชอบในด้านภาษา ชอบในด้านตัวละครคงจะชอบปูนปิดทอง ของกฤษณา อโศกสิน เพราะฉะนั้นทั้ง 3 เล่มก็คงบอกไม่ได้ว่าเล่มไหนดีที่สุด ดิฉันเองก็ไม่ชอบบอกว่าชอบเล่มไหน เพราะไม่สามารถพูดออกไปได้”

รศ. รื่นฤทัย “มีคำถามว่าเรื่องปูนปิดทองที่เข้าใจความหมายแตกต่างกันไปมีคนเข้าใจความหมายในแง่ที่ว่า เป็นปูนที่ซ่อนอยู่ข้างในกลุ่มหนึ่ง และอีกพวกหนึ่งเป็นว่าเอาแผ่นทองไปปิดบนปูน มีนักศึกษาคนหนึ่งว่า อ่านปูนปิดทองแล้วไม่น่าตั้งชื่อว่าปูนปิดทองเลย อยากให้แสดงความเห็นว่าทำไมจึงไม่น่าตั้งว่าเป็นปูนปิดทอง อาจจะเป็นความไม่เข้าใจในภาษาไทยที่เราใช้อยู่ ว่าปูนปิดทองปูนคำแรกไม่ได้หมายความว่า เป็นประธานของคำว่าปิด แต่เป็นส่วน

อ. ภิญญา “คุณภุชงค์ได้เขียนไว้ในเล่มที่ 2 ตอนกลางเล่ม คือกล่าวถึงบุชฌิยบุคคลก่อน และเปรียบเทียบกับพ่อแม่ที่เรานับถือว่าเป็นบุชฌิยบุคคล แต่พ่อแม่บางประเภทก็ไม่ควรจะเรียกเป็นบุชฌิยบุคคล และก็ใช้คำว่าปูนปิดทองขึ้นมา ถ้าอยากจะทำบารายละเอียดก็ต้องไปเปิดดู”

รศ. รื่นฤทัย “ตามเรื่องแล้ว เป็นไปได้หรือที่บาลีและสองเมืองจะอยู่กิน ได้ตลอดรอดฝั่ง”

ศ. กุหลาบ “ระหว่างความเข้าใจความทุกข์ยากในชีวิตระหว่างคนสองคน จะต้องเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน มีความคงที่ที่จะอยู่คู่กัน คนที่มีประสบการณ์เบื้องหลังชีวิตที่แตกต่างกัน ความเป็นไปได้ไม่ใช่ของหายากในชีวิต แต่ว่ามีอยู่ข้อหนึ่งสำหรับที่จะบอกไว้ให้ระวังไว้ว่า ไม่ใช่ว่าการทดลองอยู่จะสะดวกสบายเหมือนอย่างที่บาลีกับสองเมือง อาจมีผู้อื่นไม่ลงเอยอย่างนี้ แม้แต่บาลีก็ยังเสียใจที่กว่าจะได้พบความรักที่แท้จริง วิญญาณแห่งความรักและความโหยหาความรักได้มาประจวบพบกันอีกคราหนึ่ง ระหว่างสองเมืองกับบาลี เมื่อนั้นบาลีก็หวนนึกเสียดายตัว อยากที่จะสะอาดบริสุทธิ์ อยากที่จะรักษาความผุดผ่องไว้ให้สองเมืองเหมือนกัน ก็มีเหมือนกัน อย่างนี้คุณภุชงค์ได้ล้อมั่วไว้เหมือนกัน ไม่ได้ชวนหนุ่มสาวออกไปทดลองเลย

(คำถาม) “ครอบครัวบาลีกับสองเมืองในอนาคตจะเป็นอย่างไร”

(ศ. กุหลาบ) “เอาดวง 2 คนมาให้ดูซิ ให้ตอบตอนนี้ตอบไม่ได้”

รศ. รื่นฤทัย “คำถามต่าง ๆ ก็เป็นคำถามระหว่างสองเมืองกับบาลีว่าจะอยู่รอดหรือไม่รอดอย่างไรที่น่าคิดอย่างหนึ่งคือผู้เขียนนั้นมองผิวเผินดูเป็นคนที่ทันสมัยมาก ใต้น้ำเอาสิ่งที่สังคมปัจจุบันมาใช้เขียนแต่ผู้เขียนดักเอาไว้ทุกทางโดยด่าด็บ นี่เป็นอนุรักษนิยมทั้งสิ้น

มีคำถามของผู้อ่านตะกวดกับคอบุ เป็นคำถามประเภทของคนที่อ่านละเอียด ถามว่า ชี้อ้างในตะกวดหมายถึงอะไร”

ศ. กุหลาบ “ชี้อ้างนี้ความจริงก็ยังไม่เคยเห็น แต่เข้าใจว่าคือชีแระ แระที่เขาไม่ต้องการแล้ว เมื่อหลายปีที่แล้วเนี่ยก็ยังไม่เคยเห็นคุณค่าของชี้อ้างก็เลยนำชี้อ้างเนี่ยเอาไปถมพื้นดิน เพื่อให้พื้นฐานมันแน่นหนา” เวลานี้แทบจะรื้อโรงแรมเพื่อขุดเอาชี้อ้างมาขาย คงจะพอให้เค้าณะคะ”

รศ. รื่นฤทัย “มีคำถามว่าทำไมเรื่องนี้จึงให้ตะกวดเป็นสัญลักษณ์ของความเลวร้าย”

ศ. คุณหญิง “ที่เขาใช้ว่าตะกวดนี้ความจริงตะกวดมันอยู่ใน family เดียวกันกับ.... ซึ่งความจริงเนื้อมันเอาไปแกงเผ็ดอร่อยที่สุดเลย แต่พอพูดถึงตะกวดนี้มันที่สุดของความเลวร้ายไม่ต้อง

พูดถึงอะไรอีกแล้ว แต่ตะกวดมันไม่เหมือนแท้นะ ตะกวดมันมีลายเห็นไหมถ้าอ่านหนังสือเล่มนี้มันเขียนไว้เป็นตารางเป็นเหลี่ยม เขาเขียนตามแบบลายตะกวด ถ้าตัวเขียนมันไม่มีลาย มันบริสุทธิ์”

รศ.วันอุทัย “มีคำถามว่าตัวละครใน ตะกวดกับคบผุ จะเป็นไปได้มากแค่ไหนในปัจจุบันตามที่มีการทำร้ายกันตลอดเรื่อง เป็นดั่งนั้นใช่ไหม”

ศ.กุหลาบ “เรื่องตะกวดกับคบผุนี้ะ ต้องขึ้นกับสถานที่ด้วยนะคะ คือนอกจากสถานที่ เขาจะเลือกเอาเหตุการณ์เหล่านี้ซึ่งมันเกิดขึ้นกับตัวละครเหล่านี้ เขาได้เลือกเอาสถานที่ภาคใต้ ใ้เราที่ไม่เคยอ่าน แต่บังเอิญผู้เขียนนี้ได้ทราบว่ามีประสบการณ์ที่แท้จริง คือได้ไปอยู่ภาคใต้ก็คงจะได้เรื่องเหล่านี้มา ดิฉันเองก็ได้ไปปักชำได้อยู่สามสี่เดือน และก็ได้อ่านเรื่องราวเหล่านี้ เวลาที่อยู่กรุงเทพฯ คนปักชำได้มา ก็มาคุยให้ฟังว่าเป็นอย่างไร เหตุการณ์ทางปักชำได้เป็นอย่างไร ถ้าเมื่อพูดตามสำนึกก็น่าจะเป็นไปได้ ในขณะที่เรื่องนั้นตึงเครียด ช่วงที่ พล.อ.หาญ ทำได้ให้ร่วมเย็น หรือหลังจากนั้น ดูเหมือนจะเป็นก่อนที่ พล.อ.หาญจะทำได้ให้ร่วมเย็น ทำให้ปัจจุบันเป็นดั่งนี้”